

BİLECİK ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

«Maden Ocaklarında ÇED Uygulamaları»

Canan GÖKTAŞ
Çevre Mühendisi
Çed ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü

İÇERİK



MADENCİLİK VE MADENCİLİK
FAALİYETLERİNİN ÇEVREYE OLAN ETKİLERİ



MADENCİLİK SEKTÖRÜNÜN EK-I VE EK-II
LİSTESİNDEKİ YERİ



YÖNETMELİK UYGULAMALARI



SIKÇA SORULAN SORULAR

MADENCİLİK FAALİYETLERİNİN ÇEVREYE OLAN ETKİLERİ

Yeryüzünün Genel Yapısının Bozulması

Bitki Örtüsünün Ortadan Kaldırılması

Atık Oluşumu

Toz Dağılımı

Vibrasyon

Gürültü

Görsel Kirlilik

MADENCİLİK PROJELERİNE AJT ÇED RAPORLARI VE PROJE TANITIM DOSYASINDA YER ALAN KONULAR

3 ANA GRUPTA TOPLANMAKTADIR

1- PROJE ALANI VE ÇEVRESİNİN ÖZELLİKLERİ

- Ruhsat Alanı Koordinatları
- ÇED Kararı Verilen Alan Koordinatları,
- Proje Ünitelerinin (*Ocak, Tesis, Hammadde, Ürün Ve Pasa Depo Alanlar*) Koordinatları
- Yer Bulduru Haritası, Çevre Düzeni Planı, Vaziyet Planı, Topografik Harita, Jeoloji Haritası Ve İmalat Haritası
- Fiziksel Ve Biyolojik Çevrenin Özellikleri Ve Doğal Kaynakların Kullanımı
Jeoloji, Hidrojeoloji, Hidroloji, Meteoroloji, Toprak Özellikleri, Tarım Ve Hayvancılık, Flora-Fauna, Orman Alanları, Koruma Alanları, Devletin Hüküm Ve Tasarrufu Altında Bulunan Alanlar, Peyzaj Değeri Yüksek Yerler Ve Rekreasyon Alanları
- Proje Yeri Ve Etki Alanının Hava, Su Ve Toprak Açısından Mevcut Kirlilik Durumu
- Sosyol Ekonomik Çevrenin Özellikleri (*En Yakın Yerleşim Yerlerinin Ekonomik Özellikleri, Nüfusu, Yöredeki Sosyal Altyapı, Sağlık Vb.)*

2- PROJE YERİ VE ETKİ ALANININ MEVCUT ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ

- Üretimi Gerçekleştirilecek Madenin Analizi Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik Özellikleri
- Üretim Yönteminin Tanıtımı
 - Ocaklarda;
kademe yüksekliği-genişliği-uzunluğu, şev açısı, kademe sayısı, kazı yöntemi, kullanılacak iş makinaları,
 - Tesislerde;
akım şeması, tesiste uygulanan üretim yöntemi,
 - Hammadde, ürün, pasa depolaması
- Patlatma
- Ömrü
- Çalışma süresi (yıl, ay, gün)

3- PROJENİN ÇEVRESEL ETKİLERİ VE ALINACAK ÖNLEMLER

- Hafriyat ve Dekapaj İşlemleri İle Topografyanın Değişmesi
- Toz
- Gürültü
- Vibrasyon, Hava Şoku, Taş Savrulması,
- Atıklar

Evsel Nitelikli Atık, Bitkisel Toprak, Pasa, Proses Atığı
Personelden Kaynaklı Atıksu, Prosesten Kaynaklı Atıksu
Atıkyağ, Tehlikeli Atık, ÖTL, vb....

- Su Temini
- Doğaya Geri Kazanım
- Sosyo Ekonomik Çevre Üzerine Etkiler
- İzleme

ÇED YÖNETMELİĞİ EK-I LİSTESİNDE YER ALAN MADENCİLİK SEKTÖRÜNE AİT PROJELER

27- Madencilik projeleri:

- a) 25 hektar ve üzeri çalışma alanında (Kazı ve döküm alanı toplamı olarak) açık işletmeler,**
- b) 150 hektarı aşan (Kazı ve döküm alanı toplamı olarak) çalışma alanında açık işletme yöntemi ile kömür çıkarma,**
- c) Biyolojik, kimyasal, elektrolitik ya da ısıl işlem yöntemleri uygulanan cevher zenginleştirme tesisleri ve/veya bu zenginleştirme tesislerine ilişkin atık tesisleri,**
- ç) 400.000 ton/yıl ve üzeri kırma, eleme, yıkama ve cevher hazırlama işlemlerinden en az birini yapan tesisler.**

28- 500 ton/gün ham petrol, 500.000 m³/gün doğal gaz veya kaya gazının çıkarılması,

29- Petrol, doğalgaz ve kimyasalların 40 km'den uzun 600 mm ve üzeri çaplı borularla taşınması,

ÇED YÖNETMELİĞİ EK-II LİSTESİNDE YER ALAN MADENCİLİK SEKTÖRÜNE AİT PROJELER

49- Madencilik projeleri

- a) Madenlerin çıkarılması (Ek-I'de yer almayanlar),**
- b) Yıllık 5.000 m³ ve/veya 250.000 m² ve üzeri kapasiteli mermer ve dekoratif taşların kesme, işleme ve sayalama tesisleri,**
- c) 1.000.000 m³/yıl ve üzerinde metan gazının çıkartılması ve depolanması,**
- ç) Karbondioksit, kaya gazı ve diğer gazların çıkartıldığı, depolandığı veya işlendiği tesisler (Atölye tipi dolum tesisleri hariç)**
- d) Kırma, eleme, yıkama ve cevher hazırlama işlemlerinden en az birini yapan tesisler, (Ek-1 listesinde yer almayanlar)**
- e) Cevher zenginleştirme tesisleri ve/veya bu zenginleştirme tesislerine ilişkin atık tesisleri, (Ek-1 listesinde yer almayanlar)**

50- Kömür işleme tesisleri:

- a) Havagazı ve kok fabrikaları,**
- b) Kömür briketleme tesisleri,**
- c) Lavvar tesisleri,**

(...DEVAM) EK-II LİSTESİNDE YER ALAN MADENCİLİK SEKTÖRÜNE AİT PROJELER

- 51- Petrokok, kömür ve diğer katı yakıtların depolama, sınıflama ve ambalajlama tesisleri, (Perakende satış birimleri hariç)**
- 52- Kireç fabrikaları ve/veya alçı fabrikaları,**
- 53- Manyezit işleme tesisleri,**
- 54- Perlit ve benzeri maden geliştirme tesisleri,**
- 55- Maden, petrol ve jeotermal kaynak arama projeleri, (Sismik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, jeofizik vb. yöntemle yapılan aramalar hariç)**

8 NİSAN 2015 TARİH VE 27894554-010.06/89 SAYILI 2015/03 SAYILI GENELGE İLE



25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği’nin “Olağanüstü durumlar ve özel hükümler” başlıklı uygulamalar 2015/03 genelge kapsamında Valiliklere bildirilmiştir.

ÇED OLUMLU KARARI BULUNAN PROJELERDE;

Kapasite artışı ve/veya genişletilmesinin planlanması durumunda, planlanan artış veya artışlar toplamı ÇED Yönetmeliğinin,

- Ek-II Listesinde yer alan eşik değerler arasında ise, Yönetmeliğın 16 ıncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması,
- Ek-I Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde ise, Yönetmeliğın 8 inci maddesi kapsamında hazırlanacak ÇED Başvuru Dosyası ile Bakanlığımıza başvuru yapılması,

gerekmektedir.

ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR KARARI BULUNAN PROJELERDE;

kapasite artışı ve/veya genişletilmesinin planlanması durumunda, planlanan artış veya artışlar toplamı ÇED Yönetmeliğinin,

- Ek-II Listesinde yer alan eşik değerler arasında ise, mevcut proje kapasitesi ile toplanarak; ÇED Yönetmeliğinin Ek-II Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde kalması durumunda Yönetmeliğın 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması,
- Ek-I Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde kalması durumunda, Yönetmeliğın 8 inci maddesi kapsamında hazırlanacak ÇED Başvuru Dosyası ile Bakanlığımıza başvuru yapılması,

gerekmektedir.

ÇED Olumlu veya ÇED Gerekli Değildir Kararı bulunan projelerdeki kapasite artışı ve/veya genişletilmesi halinde planlanan projenin etkileri, mevcut karara esas etkiler ile birlikte;

kümülatif olarak değerlendirilmesi gerekmektedir..

- **Madencilik Projeleri ile ilgili olarak;**
 - Madenlerin çıkarılmasına ilişkin projelerde üretim miktarında artış olması durumunda,
 - Kullanılan patlayıcı miktarında artış olması durumunda,
 - Arama projelerine ilişkin olarak ruhsat alanının genişletilmesi durumunda,

Yönetmeliğin 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması gerekmektedir.

SIKÇA SORULAN SORULAR



PROJE BAŞVURU BEDELLERİ

- E-çed sistemi üzerinden yapılan başvurularda sistem üzerinden uygunluk kontrolü yapılması durumunda başvuru bedeli geri ödenmeyecektir.
- Fakat formata uygunluk kontrolünün yapılmadığı veya kapsam itibari ile hatalı yapılan başvurular için ise geri ödemenin yapılabileceği uygun mütalaa edilmektedir.

İnceleme ve değerlendirme sürecinde herhangi bir kurum/kuruluş görüşünün olumsuz olması durumunda nasıl değerlendirme yapılması gerekmektedir?

- Kurum görüşünün, ilgili Kurumun mevzuatları çerçevesinde olumsuzluk ihtiva etmesi durumunda, ÇED Yönetmeliğinin 6.maddesinin 4.bendi gereğince **aşamasına bakılmaksızın süreç sonlandırılır.**

ÇED Gereklidir Kararı alınmasına müteakip yeniden başvuru yapıp yapılamayacağı ve başvuru bedelinin yeniden alınıp alınmayacağı hususunda nasıl değerlendirme yapılması gerekmektedir?

- ÇED Gereklidir Kararı alınmasına esas şartlardaki olumsuzluğun giderilmesi durumunda, tekrar başvuru yapılabilecektir.
- Yapılan başvuru yeni bir başvuru olarak değerlendirilmesi ve başvuru bedelinin tekrar alınması gerekmektedir.

İnceleme ve değerlendirme sürecinde istenilen Kurum görüşlerinin belirli şartlar ihtiva etmesi durumunda taahhüt alınmasının yeterli olup olmadığı, taahhüdün noter tasdikli mi olması gerektiğine yönelik değerlendirme nasıl yapılmalıdır?

▪ Örneğin; “kıyı kenar çizgisinin belirlenip onaylanması şartıyla Kurumumuz açısından sakınca bulunmamaktadır” yönünde bir Kurum görüşü olması durumunda öncelikle ilgili Kurumun belirtmiş olduğu şartın yerine getirilmesi gerekmekte olup, taahhüt şeklinde yer alması uygun mütalaa edilmemektedir.

▪ Şayet ilgili Kurum “... gerekli izinlerin alınacağına taahhüt edilmesi şartıyla Kurumumuz açısından sakınca bulunmamaktadır” yönünde belirtmiş olduğu görüşünün PTD’nda taahhüt şeklinde yer alabileceği, ancak söz konusu taahhüdün noter tasdikli olmasına (*Proje Tanıtım Dosyası ve eklerinde yer alan bilgi ve belgelerin doğruluğuna ilişkin proje sahibinden taahhüt alınmasından dolayı*) gerek bulunmamaktadır.

- EK-I Listesinde yer alıp Bakanlık tarafından ÇED süreci devam eden projeler ile ilgili olarak, ÇED süreci tamamlanmadan faaliyete başlandığı tespit edilen hususların bulunması durumunda;

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 15. maddesinde (Değişik: 26/42006-5491/12 mad.) belirtilen hüküm çerçevesinde **Bakanlıkça faaliyeti durdurma kararı alınmaktadır.**

- EK-II Listesinde yer alan ÇED süreci tamamlanmadan faaliyete başlandığı tespit edilen projeler ile ilgili olarak;

Valilikçe tespit edilmesi durumunda 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20.maddesi (Değişik: 26.04.2006-5491/14 mad.) (e) bendi 1. paragrafına göre **idari para cezasının Valiliklerce uygulanması gerekmektedir.**

ÇED Yönetmeliğinin proje sahibinin değişmesi başlıklı 21 inci maddesi ile ilgili olarak başvuru değerlendirmeleri nasıl yapılır?

Projenin tamamına ilişkin devir işlemleri yapılabilmekte olup, projenin kiralanması veya bir bölümünün satışı veya bir bölümünün kiralanması durumunda verilen kararın bölünmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

Ancak, tarafların kendi aralarında yapacakları sözleşme sonucunda, verilen ÇED Kararına esas raporda veya dosyada belirtilen taahhüt ve sorumlulukların proje sahibinde kalması kaydıyla söz konusu belge üçüncü şahıslar tarafından da kullanılabilir.

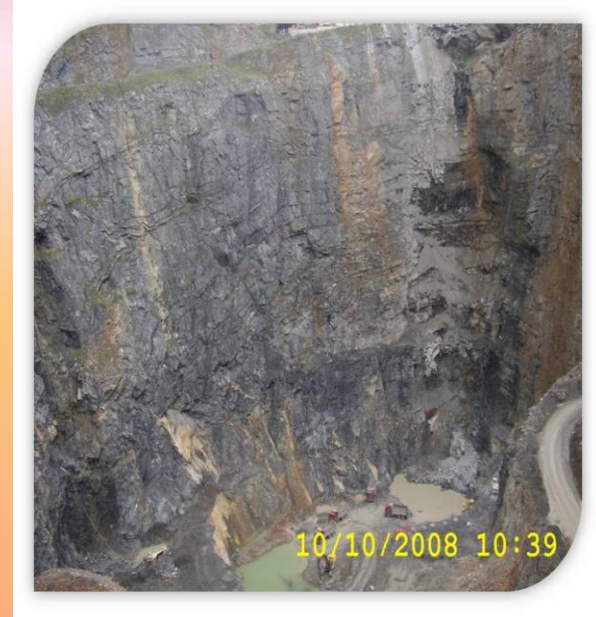




Madenlerin çıkarılmasına ilişkin projeler ile ilgili ÇED kararı, maden ruhsat sahibine verilmektedir.

Ancak, madencilik faaliyetleri için zorunlu olan her türlü kırma, eleme, öğütme vb. tesisler ile ilgili olarak; ruhsat sahibi ile yapılacak sözleşme doğrultusunda ÇED başvurusu yapılabilmektedir.

ÇED süreci devam eden proje alanında basamak şev duyarlılığının olmaması, basamak yüksekliğinin güvenliliğinin olmaması vb. durumlarda ticari amaca yönelik üretim yapmamak şartıyla çıkarılacak malzemenin arazi iyileştirilmesi çalışmalarında kullanılması uygun mütalaa edilmektedir.



İki farklı ruhsatın birleştirilmesi işlemi kapasite artışı anlamı taşımamaktadır.

İki ruhsatın birleştirilmesi sonucunda oluşan yeni ruhsat sahasında daha önce verilen ÇED Kararları veya ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirildiğine yönelik görüşe esas şartlarda (*faaliyet alanı, üretim miktarı, üretim teknolojisinde*) herhangi bir değişiklik olmaması ve üretime başlaması kaydıyla verilen karar/görüş geçerliliğini devam ettirmektedir.



ÇED Kararı verilen bir projede, cevherleşmenin olmaması, heyelan tehlikesi vb... nedenlerden dolayı proje sahasında küçültmeye gidilmesi durumunda ÇED Belgesinde, ÇED kararına esas koordinatlarda değişiklik yapılması söz konusu değildir.

ÇED Gerekli Değildir Kararına esas Proje Tanıtım Dosyasında belirtilen proje alanında cevherleşme olmaması, sağlık koruma bandı mesafesinin ilavesi vb.. nedenlerden dolayı ruhsat alanı içerisinde alan aynı kalmak şartıyla alan kaydırılmasına yönelik talepler uygun görülmemektedir.

Yapılması planlanan alan kaydırma işlemi sonucunda kaydırılması planlanan alanın, alan genişletme olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mermer ve dekoratif amaçlı taşların çıkartılmasına yönelik madencilik faaliyetleri **EK-II Listesi 49-a** maddesi kapsamında değerlendirilmektedir



ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirilen projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde;

Mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi EK-I listesinde belirtilen eşik değer veya üzerinde olması durumunda **EK-I Listesi 27-a** maddesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Mevcut proje alanında herhangi bir artış yapılmadan sadece üretim miktarında yapılması planlan kapasite artırımı ise **EK-II Listesi 49-a** maddesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Mevcut proje alanında ve üretim miktarında artış olmaması durumunda ise ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında verilen görüş geçerlidir.

23.06.1997 tarihinden önce kurulup faaliyete başladığını belgelendiren kırma-eleme-yıkama-öğütme vb. işleri yapan tesislerin kapasite artışı yapılmaması kaydıyla ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirilmesi gerekmektedir.



08.07.2009 tarih ve 5102-40147 sayılı yazımız ile kalker, kum-çakıl vb. ocaklara bağlı olarak kurulan kırma eleme tesislerinde toz kaynağı olan her bir ünitenin (bunker, kırıcılar, elekler, bantlar) kapalı ortam içine alınması ve kapalı ortam içine alınan ünitelere toz indirgeme sisteminin kurulması zorunluluk haline getirilmiştir. Bu itibarla, bahse konu uygulama tüm kırma eleme tesislerini kapsamaktadır.

150 hektarı aşan (Kazı ve döküm alanı toplamı olarak) çalışma alanında açık işletme yöntemi ile kömürün çıkarılması **EK-I Listesi 27-b maddesi** kapsamında değerlendirilmektedir.



Yer altı işletme yöntemi ile kömürün çıkarılması ise **EK-II Listesi 49-a** maddesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Ancak; stok, pasa vb... alanlarında yapılacak kapasite artışına yönelik taleplerin **EK-I Listesi 27-b maddesi** kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Arama projelerine ilişkin ilave yeni alan eklenmesi durumunda, Yönetmeliğin 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması gerekmektedir.

Bakanlığımızca uygun bulunan Arama Faaliyeti Eleme-Kontrol Formlarında ve Proje Tanıtım Dosyalarında belirtilen lokasyonlarda karşılaşılan mülkiyet ve teknik sorunlar nedeniyle talep edilen lokasyon değişiklikleri ile ilgili olarak;



yeni sondaj lokasyonunun eskiye göre mesafesi, etki alanı içinde kalıp kalmadığı, gerekçeleri vb. hususlar göz önünde bulundurularak verilen görüş/kararın geçerli olduğuna yönelik görüş verilebilir.

- 25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği **09.02.2016** tarihinde revize edilmiştir.



TEŞEKKÜR EDERİM